

KT SAD PERSPEKT FTEN KÜRESELLE ME KAVRAMI VE GEL İ M

Dr. Hasan Alp ÖZEL*

ÖZET

Küreselle me süreci spordan siyasete, ekonomiden sanata geni bir yelpazeyi kapsamaktadır. Küreselle me günümüzde de devam eden dinamik bir süreç olmasından dolayı, hayatımızın her alanında günden güne daha çok hissedilmekte ve küreselle meye yönelik çalı malar hızlanarak devam etmektedir. Bu çalı mada küreselle me kavramı kendine öz birle enleriyle ele alınmı tır. Çalı manın amacına yönelik olarak küreselle me kavramı, ekonominin küreselle mesi ile sınırlı tutulmu tur.

Anahtar Kelimeler: Küreselle me, Ekonomik Küreselle me, Küreselle me Tarihi, Küreselle menin Dinamikleri, Küreselle meye Farklı Yakla ımlar

ABSTRACT

THE CONCEPT OF GLOBALIZATION AND ITS DEVELOPMENT FROM THE ECONOM CS PERSPECTIVE

Process of globalization encompasses a wide range of environment from sports to politics and economy to arts. As globalization is a dynamic process that still continous even today, it is felt mostly in every part of our lives day by dy and efforts towards globalization go on fast. The concept of globalization is discussed with its essential components in the study. However, the concept of globalization was rectricted to globalization of the economies for the purposes of the study.

Key Words: Globalization, Economic Globalization, History of Globalization, Dynamics of Globalization, Different Approach Over Globalization

* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga ktisadi dari Bilimler Fakültesi ktisat Bölümü

G R

Küresellemenin temeli önemli ölçüde sayani devrimine dayanmaktadır. Ancak günümüzde ulusal sınırların belirsizleşmesiyle küreselleme geçmişi de olduğu kadar çok daha fazla hissedilmektedir. Hızla gelişen teknoloji firmaların üretim, dağıtım alanlarında önemli avantajlar getirmiştir. Özellikle 1980'den itibaren uluslararası ekonomik kuruluşlarında telkinleriyle ülkeler ulusal ekonomi politikalarını küresel rekabete göre oluşturmaya başlamışlardır. 1990'dan itibaren meydana gelen uluslararası siyasi gelişmeler ise uluslararası ekonomiye yeni boyutlar kazandırmıştır. Çokuluslu şirketlerin ekonomideki ağırlığının artmasıyla ülkeler daha serbest ekonomi politikaları uygulamaya başlamıştır.

I. KÜRESELLEME KAVRAMI

Günümüz ekonomik sisteminde ülke ekonomilerinin çeşitli düzeyde birbirleriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda ulusal ekonomiler endüstrileri, hizmet sektörleri, gelir ve istihdam düzeyleri, hayat standartları gibi çeşitli yönleriyle ticaret ortaklarından etkilenmektedir. Ulusal ekonomi politikaları, diğer ülkelerin ekonomilerinden bağımsız geliştirilememektedir (Carbaugh, 2005:2-3).

Küreselleme, farklı kültürler, farklı coğrafyalar arasında bir bağlantı kurulması, iletişimin güçlenmesi ve dünyanın küçülmesidir (Giddens, 1994:64). Küreselleme, üretimdeki kapitalist ilişkilerinin yayılması, dünya ekonomik sisteminde karlılığı uluslararası bağımlılığın artması anlamına gelmektedir (Vandenbroucke, 1998:7). Bu bağlamda küreselleme kavramı, ulusal olduğu kadar uluslararası politikaların geliştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır (Iversen ve Cusack, 2000:345-346).

Küreselleme, üretimin, dağıtımın, mal ve hizmet kullanımının dünya ekonomisiyle bütünleşmesidir. Küreselleme süreci ise sermaye ve emek akıncılığının hızlanması, dünya ticaretinin genişlemesidir (Otsubo, 1996:1). Glyn ve Sutcliffe, küreselleme sürecinde dünya ticaretinde karlılığı bağımlılığın arttığını savunmaktadır (Glyn ve Sutcliffe, 1992:77). Küreselleme süreci ulusal sınırların önemini yitirdiği, gücü, sermaye, mal ve hizmet dağılımı önündeki engellerin kaldırıldığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Grant, 1998:4). Küreselleme temelde, sadece dünya çapında mal ve hizmet ticareti önündeki ulusal sınırların kaldırılmasını değil, aynı zamanda sermaye hareketlerinin, teknolojinin, insanların, bilgi ve fikirlerin önündeki ulusal engellerin kaldırılması sürecini de ifade etmektedir (Intriligator, 2004:486).

Küreselleme, ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlarda bir bütünleşme ve benzerleşme neden olmaktadır (Köse, 2003:3). Sonuç olarak küreselleme süreci hayatımızın her alanını etkilemektedir (Halloran, 2003:42). Küreselleme mal, hizmet, sermaye, emek ve bilgi hareketliliğini artırırken, yeni pazarlar ve mevcut pazarlara ucuz girdiler sağlanması gibi çeşitli fırsatlar da sunmaktadır (Jacoby ve Meunier, 2010:229).

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), küresellemeyi ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlardaki ortak değerlerin dünya çapına yayılması olarak tanımlamaktadır (DPT, 2000:3). Küresellemenin sadece ekonomik boyutunu ele aldığımızda ise en genel anlamıyla küreselleme mal ve hizmetlerin, üretim faktörlerinin, teknolojinin ve finans kaynaklarının dolaşımındaki engellerin kaldırılması, serbest piyasa koşulları altında ülke ekonomilerinin giderek bütünleştiği bir süreç olarak tanımlamak mümkündür.

II. KÜRESELLEME NERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Küresellemenin başlangıç tarihi konusunda bir fikir birliği bulunmamakla birlikte öne çıkan görüşün küresellemenin sanayi devrimiyle bağlantılı yönünde olduğu söylemek mümkündür. Sanayi devrimiyle başlayan küreselleme üç temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama sanayi devrimiyle I. Dünya Savaşı arasında kalan dönemi kapsamaktadır (Bordo vd, 2010:227). Küresellemenin ikinci aşaması I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı arasında kalan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde meydana gelen büyük savaşlar ve 1929'da meydana gelen ekonomik kriz sonucunda, ülkelerin daha korumacı iktisat politikalarına yöneldiği görülmektedir (Bairoch ve Kozul-Wright, 1996:4-6). Küresellemenin üçüncü aşaması ise II. Dünya Savaşı'nın bitimiyle başlamıştır. Günümüz ekonomik sisteminin temellerinin II. Dünya Savaşı sonrasında olduğu görülmektedir (Fioretos, 2010:384). II. Dünya Savaşı'ndan sonra, gelişmiş ülkeler ulusal çıkarlarını koruyarak ve çeşitli sınırlamalar ile ticarete çok taraflılık politikalarını tekrar kurmuşlardır. Çeşitli politikaları içeren müdahaleler ekonomik açıklığın düzenlenmesini oluşturmuştur. Buradaki amaç, ekonomik açıklığın yaratabileceği dengesizlikleri bertaraf etmektir. Bu tür politikalar örtük ya da gömülü liberalizm olarak adlandırılmaktadır (Burgoon, 2010:435). Son yirmi yıldaki ticari ve finansal serbestleşme süreci ise küreselleme sürecine önemli bir ivme kazandırmıştır (Ter-Minassian, 2007:5). Gelişen teknoloji ve ucuzlayan maliyetlerin etkisiyle, dünya ticaret hacminde meydana gelen hızlı artış ve çokuluslu şirketler aracılığıyla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının yüksek miktarlara ulaşması, küreselleme sürecini geçmişi tehiç olmadığı kadar hızlandırmıştır (Selamoğlu, 2000:52).

III. KÜRESELLE MEYELKN YAK-LA IMLAR

Küreselle me süreci içerisinde, bazı sosyal kesimler bu sürecin nimetlerinden yararlanırken, bazı sosyal kesimler küreselle me sürecinden olumsuz etkilenmektedir. Bu durum, küreselle me süreci hakkında farklı görüşlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu görüşleri küreselle me taraftarları, küreselle me karşıları ve küreselle meye ilimli bakanlar olarak üç temel gruba ayırmak mümkündür.

A. Küreselle me Taraftarları

Küreselle me taraftarlarına göre, küreselle me tamamen gerçek bir olgudur ve küreselle menin sonuçları her alanda görülmektedir. Piyasalar ulusal sınırları aşmaktadır. Bunun sonucu olarak ulus devlet artık eskisi kadar güçlü değildir (Giddens, 2000:21). Küreselle me, ekonominin farklı parçalarını bir araya getirmektedir. Bu parçaların birbirine uyum sağlamasıyla ekonomi kendi dinamiğini kazanmaktadır. Ekonominin kazandığı bu dinamik her geçen gün ulus devletin kontrolünden daha fazla çıkmaktadır (Adda, 2007:10).

Küreselle me ekonomik sistemde temel bazı değişimler meydana getirmektedir. Bu temel değişimler ulus üstü sermayenin artması ve her ülkenin yeni küresel ürün ve finans sistemine uyum sağlaması, yeni ulus üstü kapitalist bir sınıfın oluşması, ulus üstü organizasyonların artması ve küresel toplumda yeni güç ilişkilerinin ve etkisizliğin ortaya çıkması olarak sıralanmaktadır (Robinson, 2005:317).

Küreselle me taraftarlarına göre, küreselle me süreci her ülkeyi çeşitli yollarla etkileyecek bir süreçtir. Bu sürecin karışında yer almak imkansızdır (İlgaz, 2000:4). Bu görüşe göre artık, piyasa ekonomisi, politikaların yerini almaktadır. Politikalar, ulusal düzeyde etkili olsa bile, küresel ekonomik hareketleri etkilememektedir (Esgin, 2001:188). Aksine küreselle me süreci, ulusal politikaları etkilemektedir (Phillips, 1998:4).

Küreselle me taraftarlarına göre, küreselle me desteklenmesi gereken bir süreçtir. Küreselle me dünya geneline yarar getirecektir. Küreselle me sayesinde ekonomik kaynaklar daha verimli kullanılacak, bu sayede dünya ticaret hacmi artacaktır. Bu durum da ekonomik refahı olumlu yönde etkileyecektir. Küreselle me süreci içerisinde serbest piyasa mekanizması dinamiklerinin yayılması ideolojik çatışmaların da sonunu getirecektir. Ayrıca küreselle me, demokratikleme sürecini de hızlandırmaktadır (Çeken, 2008:82).

B. Küreselle me Karşıları

Küreselle me karşılarına göre küreselle me yeni bir olgu değildir. Bu görüşe göre, ülkeler gelirlerinin ancak ufak bir kısmını dış ticaretten sağlamaktadır. Yapılan dış ticaret ise dünya çapında olmaktan ziyade, komşu ülke ve ülke topluluklarıyla yapılmaktadır. Küreselle me karşılarına göre küreselle me, refah devletini ortadan kaldırarak devlet harcamalarında kısıntı yapmak isteyen liberal iktisatçıların ortaya attığı bir ideolojidir (Giddens 2000:20-21).

Küresel piyasalar, toplumların farklı kesimlerinde eşitsizliklere neden olmaktadır (Mitterand, 2000:230). Küreselle me karşılarına göre, küreselle me dünyadaki gelir dağılımını olumsuz yönde etkilemektedir. Küreselle me tarafsız bir şekilde gelişmemektedir. Küreselle me süreci Avrupa ve Kuzey Amerika dışında kalan birçok topluluk bakımından rahatsız edici bir batıl tırmanı temsil etmektedir (Giddens 2000:26). Küreselle me karşıları, belirli bir zümrenin küreselle menin nimetlerinden yararlanırken, toplumun diğer bir kısmının yoksulluğunu savunmaktadır (İlgaz, 2000:24). Küreselle me ile birlikte teknolojik değişim de hız kazanmıştır. Bu değişimden belirli bir kesim önemli kazançlar sağlarken vasıfsız işçilere olan talepte azalma meydana gelmiştir (Krugman, 2001:19).

Küreselle me süreci, küresel piyasalara açılma kabiliyetinde olan piyasa güçleri ile işçiler, emekliler, çevreciler gibi grupları bünyesinde toplayan sosyal güçler arasındaki gerilimi arttırmaktadır (Rodrik, 1997:16). Küreselle me karşılarına göre küreselle me, kapitalist ülkelerin ideolojilerini yaymak için kullanılan bir aldatmacadır. Ayrıca küreselle me, çokuluslu şirketlerin de yardımıyla standartlaştırılmış bir tüketim kültürü yaratmakta, bunun sonucunda da kültürel çeşitlilik yok olmaktadır (İlgaz 2000:4-16).

Tablo 1: Küreselle me ve Toplumsal Gerilim.

Ülkeler	Küreselle me ülkedeki sosyal gerilimi artırıyor mu?	Küreselle menin yararları toplumunuzda eşit olarak dağılıyor mu?
	Evet diyenlerin oranı	Hayır diyenlerin oranı
Endonezya	83.3	88.9
Filipinler	77.3	95.5
Tayland	76.9	92.3
G.Kore	63.2	78.9
Avustralya	60.0	40.0
Japonya	44.4	51.9
Tayvan	36.0	60.0
Singapur	30.8	57.7
Hong Kong	28.6	65.0
Malezya	17.4	77.3

Kaynak: Ömer Özpınar, Ergün İmrek, "Küreselle menin Getirdiği Sorunlar ve Bu Sorunlara Çözüm Önerileri", **Ulu-**

da Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXII, Sayı 2, 2003, s. 6.

Küresel ekonominin nimetlerinden gelişmiş ülkeler yararlanırken, az gelişmiş ülkeler bu nimetlerden uzak kalmaktadır (Kennedy, 1995:59). Tablo 1’de seçilmiş ülkelerde yapılan bir anketin sonuçları gösterilmektedir. Tablo 1’den de görüldüğü gibi anketin uygulandığı ülkelerde yaygın olarak küreselleşmenin yararlarını topluma ehit olarak da ılmadığını dü ünmektedir.

C. Küreselleşmeye İlimli Yaklaşımlar

Dönümçüler olarak da adlandırılan küreselleşmeye ilimli yaklaşımlar, küreselleşmeyi, ekonomiden kültüre, dünya düzenini yeniden ekilendirecek önemli bir güç olarak görmektedir. Küreselleşmeye ilimli yaklaşımlar, ulus devletin bu süreçte yeni fonksiyonlar kazandığını savunmaktadır (Bozkurt, 2000:23). Bu görüşe göre, küreselleşme süreci sermayenin siyasal, ekonomik ve kültürel alanlara yeni anlamlar ekleyerek dünyayı tek bir pazara dönüştürme sürecidir. Bu görüş, küreselleşme sürecini ortak bir kültüre doğru modern dünyayı yeniden ekilendiren ekonomik, siyasal ve kültürel bir güç olarak görmektedir. Bu görüşü savunanlar, küreselleşme taraftarlarının savunduğu egemen ulus devletin sonunun geldiği ve küreselleşme karıştırlarının savunduğu hiçbir şeyin de imediyönündeki görüşlerine katılmamaktadır. Bu görüşün temsilcileri küreselleşme sürecinde diğer her şey gibi ulus devletin de imlevinin de imetisini savunmaktadır (Esgin, 2001:188-190).

Tablo 2: Küreselleşmenin Kavramlaştırılması: Üç Etki

	Küreselleşme Yanda ları	Küreselleşme Karıştırları	İlimli Küreselleşmeler
Yeni olan ne	Küresel bir çağ	Ticaret bloklarının artmasına karşılık geçmiş dönemlerden daha zayıf küresel yönetim	Geçmiş tekine göre a rı düzeyde küresel karışıklı ba lılık
Hakim özellikler	Küresel kapitalizm, küresel yönetim, küresel sivil toplum	Dünya’da 1890’lardan daha az karışıklı ba lılık	Yo un ve derin küreselleşme
Ulusal hükümetlerin gücündeki gelişmeler	Geriliyor ve a mıyor	Güçleniyor ve ço alyor	Yeniden in a ediliyor. Yeniden yapılanıyor
Küreselleşmenin itici Gücünün temelleri	Kapitalizm ve Teknoloji	Devlet ve piyasalar	Modernitenin birle tirici güçleri
Tabakalaşma kalıpları	Eski hiyerarşilerin A mması	Giderek artan bir ekilde güney’in marjinalleşmesi	Dünya düzeninin yeniden ekillenmesi
Hakim motifleri	ABD ve Batı kaynaklı kültürün yayılması	Ulusal çıkar	Siyasal toplulu un transformasyonu
Küreselleşme kavramının anlamı	İnsani eylem çerçevesinin yeniden düzenlenmesi	Uluslararasılaşma ve bölgeselleşme	Belli bir mesafedeki eylemlerin ve bölgeler arası ili kilerin yeniden düzenlenmesi

Tarifsiz yörünge	Küresel uygarlık	Bölgesel bloklar, uygarlıklar çatı ması	Karışıklı ba mlılık: Bir yandan küresel bütünlü me, di er taraftan parçalanma
Özet	Ulus devletin sonu	Uluslararasılaşma, devletin kabulü ve deste ine ba lı	Küreselleşme devletin gücünü ve dünya siyasetini de i - tirmekte.

Kaynak: Veysel Bozkurt, “Küreselleşme Kavramı, Gelişim ve Yaklaşımlar”, **Küreselleşmenin İnsani Yüzü**, Ed. Veysel Bozkurt, I. Baskı, Alfa Yayınları, 2000. s. 24.

Barnet ve Cavanagh, dünya çapındaki büyük şirketlerin, ulus devletlerin hareket kabiliyetini sınırlandırmakla beraber, ulus devletlerin küreselleşme süreci içerisinde yok oldu u görüşüne katılmamaktadır. Küreselleşme, ulus devletlere küresel düzenin kurallarına uygun yeni i levler yüklemektedir (Barnet ve Cavanagh, 1995:6-7).

IV. KÜRESELLEŞMENİN TEMEL DİNAMİKLERİ

Küreselleşme günümüzde de devam eden bir süreçtir. Geçmişten günümüze küreselleşme sürecini etkileyen ve bu süreci hızlandıran etkenleri dört temel ba - lık altında toplamak mümkündür. Küreselleşmenin temel dinamikleri olarak adlandırılan bu etkiler teknolojiye meydana gelen gelişmeler, dünya politikasına yön veren gelişmeler, ekonomik gelişmeler, çokuluslu şirketlerin ortaya çıkması olarak sıralanmaktadır. Bu etkiler sayesinde ekonomilerin birbiriyle bütünlü mesinde büyük bir artış anmaktadır. Bu ekonomik bütünlü - meler çerçevesinde ülkeler büyük çaplı ekonomik serbestleşme politikaları uygulamaktadır (Aktan 2004:134).

A. Teknolojik Gelişmeler

Özellikle ulaşım ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişim dünyada mesafe kavramını ortadan kaldırmıştır. İletim, ulaşım ve bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi piyasaların küreselleşmesine hız kazandırmıştır (Bozkurt, 2000:26-27). Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, iletişim için de yeni imkanlar sunmaktadır (Aykaç vd. 2008:24).

İletim alanında meydana gelen ba döndürücü gelişmeler ile birlikte dünya tek bir bilgi a rına dönüşmektedir. Bu sayede ülkeler arasındaki sınırlar kaybolmakta, birçok iletişim hızı bir biçimde dünya pazarına girebilme olana ına kavunmaktadır (İlgaz, 2000:28-29). Kişisel bilgisayarların yaygınlaşması, iletişim ucuzlaşması gibi gelişmeler hem finansal il - lemleri hem de üretim ve hizmet sektörünü önemli ölçüde etkilemiştir (Schwartz, 1998:42). Teknolojik gelişmeler ile birlikte altyapıda meydana gelen gelişmeler 19. yüzyılın sonlarında ulaştırma maliyetlerinde önemli düşüşlere neden olmuştur. Okyanus ötesi seferler ucuz-

lamı ve hızlanmıştır. Örneğin Atlantik ağı ilk telgraf kablosu 1866'da döendi. Bu sayede aylarca süren iletim, dakikalara düştü. Teknolojide meydana gelen bu gibi gelişmeler sayesinde ulaşım gerekse iletim maliyetlerinde sürekli bir düşüş yaşanmıştır. 1930'da New York-Londra arası yapılan üç dakikalık bir telefon görüşmesinin maliyeti yaklaşık 250 ABD Doları iken 1960'da bu görüşmenin maliyeti yaklaşık 30 ABD Dolarına kadar düştü (Baldwin ve Martin, 1999:12-13). 1998'de ise bu görüşmenin maliyeti 35 Cent'e kadar gerilemiştir (Bozkurt, 2000:27). İnternet üzerinden yapılan ikili veya çoklu konferans görüşmelerinin ise günümüzde maliyeti çok daha düşüktür.

B. Politik Gelişmeler

II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan "soğuk savaş", dünyayı politik olarak ikiye ayırdı. Birinci kutupta, ABD'nin öncülüğünde serbest piyasa ekonomisine dayalı ülkeler yer almaktadır. İkinci kutupta liderliğini Sovyetler Birliği'nin yaptığı, planlamaya dayalı ekonomik yapı ve üçüncü grupta ise, çoğunlukla batılı ülkelerin eski sömürgelerinin oluşturduğu kısmen serbest piyasa ekonomisi, kısmen ise planlı ekonomiye sahip az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bulunmaktadır. 1990'lı yılların başlarında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile soğuk savaş eskisi kadar telaffuz edilmemekle birlikte, küreselleme süreci daha çok kullanılır olmuştur (Erol ve Albeni, 2002:32-33). Sovyetler Birliği'nin çözüldüğündeki Doğu Bloku'nun yıkılması sonrasında liberal ekonomi politikalarına olan güven artmış, eski Doğu Bloku ülkeleri serbest piyasa ekonomisi olarak dönüşümüne başlamıştır (Bozkurt, 2000:27). 1970'lerde hızlanan ekonomik entegrasyon 1989'da komünizmin güç kaybetmesiyle yeni bir süreç başlamıştır (Sachs, vd., 1995:1). Sovyetler Birliği'nin dağılması ile dünyada serbest piyasa ekonomisi giderek yaygınlaşmıştır. Gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde uygulanan ekonomi programları giderek birbirine benzemektedir (DPT, 2000:3).

C. Çokuluslu İirketler

Çokuluslu şirketler, genel merkezi belirli bir ülkede olan, bir işletme politikasına göre yönetilen, çeşitli ülkelerde faaliyet gösteren büyük şirketlerdir. Kuşkusuz, çokuluslu şirketlerin küreselleme sürecinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmış olan bu şirketler, uluslararası ekonomiye de önemli ölçüde yön vermektedir (Ilgaz, 2000:16).

Küreselleme, ticaret ile ayrılmaz bir bağlantıdır. Dolayısıyla küresellemeyi iyi yönetebilme yeteneği, ticareti iyi yönetebilme yeteneğini gerektirmektedir (Abdelal ve Meunier, 2010:356). Bu sebepten

dolayıdır ki, küreselleme ile ilk olarak çokuluslu şirketlerin faaliyetleriyle duyulmaya başlanmıştır (Agnew, 2009:12).

Çokuluslu şirketler küreselleme sürecinin önemli bir aktörüdür. II. Dünya Savaşı sonrasında kurulan Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB), Dünya Ticaret Örgütü (WTO) gibi kuruluşların da çokuluslu şirketlerin gelişimi için elverişli hukuki düzenlemeler sağlanması yönünde ulus devletlere çeşitli yönlendirmeler yapıldığı görülmektedir. Üretim faktörlerinin temini, yeni pazar stratejilerinin geliştirilmesi, teknolojinin önemli hale gelmesi sonucunda uluslararası ekonomik aktörlerin, ulus devletlerin ekonomik gücünü sınırladığı görülmektedir. Bunun sonucunda da vergiler, sosyal güvenlik uygulamaları gibi devlet merkezli ekonomik uygulamalar çokuluslu şirketlerin beklentileri doğrultusunda uygulanmaya başlanmıştır. Bunun en önemli sebebi ise ulusal ekonomilerin gerek istihdam artışı, gerekse hayat standardının artırılması konularında yabancı sermaye yatırımlarına ihtiyaç duymasıdır (Ateş, 2006:30-31).

Çokuluslu şirketlerin ortaya çıkışıyla birlikte, ekonomik hesaplar ulusal ölçekte değil, uluslararası ölçekte yapılmaya başlanmıştır. Sermaye hareketlerinde de bu şirketler vasıtasıyla gelişmekte olan ülkelere doğrudan bir akış gerçekleşmiştir (Balkanlı, 2002:15).

D. Ekonomik Gelişmeler

Ekonomik küreselleme temel olarak iki farklı amada gerçekleşmektedir. Bu amaçlardan birincisi ticari serbestlik ikincisi ise finansal serbestliktir (Onur, 2005:129). Ticari serbestleşme, mal ve hizmet ticareti üzerindeki engelleme ve kontrollerin kaldırılması, uluslararası ticaretin serbest bir şekilde yapılmasını kapsamaktadır. Finansal serbestleşme ise finansal piyasalarının üzerindeki kontrol ve sınırlamaların kaldırılarak, ulusal finans piyasalarının uluslararası piyasalara uyumlu hale getirilmesini kapsamaktadır (Dağdelen, 2004:6).

Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ile desteklenen küreselleme sermayenin hızla yer değiştirmesine olanak sağlamıştır. Meydana gelen teknolojik gelişmeler artık coğrafi uzaklıklardan kaynaklanan olumsuz etkileri ortadan kaldırmaktadır (Dicken, 2007:12).

Kuşkusuz uluslararası mal ticaretinde yaşanan artışta, ulaşım maliyetlerinde meydana gelen düşüşlerin payı önemlidir. Tablo 3'de 1830 ve 1910 yılları arasında seçilmiş malların üretim maliyetleri içerisindeki taşıma maliyetleri gösterilmektedir.

Tablo 3: Seçilmiş Yıllarda Taşıma Maliyetleri, 1830-1910.

	Yıllar
--	--------

	1830	1850	1880	1910
Üretim maliyetinin yüzdesi*				
Bu day	79	76	41	27.5
Pik demir	92	71	33	19
Demirden mamul e ya	27	21	10	6
Pamuk ipli i	11	8.5	3.5	2.5
Pamuk tekstil	9.5	8	4.5	2

Kaynak: Richard E. Baldwin, Philippe Martin, “Two Waves of Globalisation: Superficial Similarities, Fundamental Differences” National Bureau of Economic Research (NBER), **NBER Working Paper No. 6904**, 1999, p.12.

* 800 km’lik mesafe için hipotetik (varsayımsal) ula ım masrafları

Tabloda bu daydaki ula ım maliyetlerinin payının 1830’da %79 iken 1910’da %27,5’e dü tü ü görülmektedir. Benzer ekilde demirden mamul e yalarda 1830’da ula ımın üretim maliyeti içindeki yeri %27’den 1910’da %6’ya dü mü tür.

1947’den itibaren yapılan anla maları takiben, dünya ticareti önündeki engellerin önemli bir kısmı azaltılmıştır. Dünya ticaretinin önündeki engellerin azaltılmasıyla ticaret hacminde önemli bir artışa anı tır. Dünya ticaret hacmindeki büyüme, dünya üretimindeki büyümeyi geçmiştir. 1950 ile 1994 dönemi arasında dünya üretiminde %10’luk bir artışın dünya ticaret hacminde %16’lık bir artış yarattığı görülmektedir (Cordell ve Breland, 2000:4)

SONUÇ

Küreselle me temelde ulusal sınırların yok olması ve ülkelerin birbirine giderek artan bir ekilde entegre olmasını içermektedir. Ekonomik anlamda küreselle menin ba langıç noktası hakkında bir fikir birliği bulunmazken, öne çıkan görüş sanayi devrimiyle ba ladığı yönündedir. Küreselle menin gelişiminden yarar sa layan sosyal gruplar olduğu gibi, küreselle -meden zarar gören sosyal gruplar da bulunmaktadır. Bu durumun en önemli nedeni küreselle me sürecinin her ekonomi için benzer fırsatlar ve riskler sunmamasıdır.

Günümüz ekonomik sisteminin büyük ölçüde II. Dünya Sava ı sonrasında ekillendi i görülmektedir. II. Dünya sava ı sonrasında kurulan IMF, WB, WTO gibi uluslararası kuruluşların küreselle menin temelini oluşturan, ticari ve finansal serbestle meyi te vik eden politikaları sayesinde, özellikle 1970’den itibaren küreselle menin hız kazandığı görülmektedir. Son 40 yıllık süreçte, teknolojide meydana gelen gelişmeler, uluslararası politik gelişmeler, çokuluslu irketlerin uluslararası ekonomide a ırlı ının artması ve ülkelerin ticari ve finansal serbestlik politikalarına yönelmeleri, küreselle me sürecine önemli bir ivme kazandırmıştır.

KAYNAKÇA

ABDELAL, Rawi ve MEUNER, Sophie; (2010), “Managed Globalization: Doctrine, Practice

and Promise”, **Journal of European Public Policy**, Vol. 17, Issue 3, pp. 350-367.

ADDA, Jacques; (2007); **Ekonominin Küreselle mesi**, Çev. Sevgi neci, 4. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları 818, 10s.

AGNEW, John; (2009), **Globalization & Sovereignty**, Rowman & Littlefield Publishers INC., p. 12.

AKTAN, Co kun C.; (2004), **Yeni Ekonomi ve Yeni Rekabet**, Ankara, Türkiye veren Sendikaları Konfederasyonu, Rekabet Dizisi: 1, Yayın No: 253, 134s.

ATE , Davut; (2006), “Küreselle me Ne Kadar Tek Boyutlu?”, **Do u Üniversitesi Dergisi**, Cilt 7, sayı 1, ss. 25-38.

AYKAÇ, Mustafa ve PARLAK, Zeki, ÖZDEMİR, Süleyman; (2008), **Küreselle me Sürecinde Rekabet Gücünün Arttırılması ve Türkiye’de KOB ’ler**, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2008-24, 24s.

BAIROCH, Paul ve KOZUL-WR GHT, Richard; (1996), “Globalization Myths: Some Historical Reflections on Integration, Industrialization and Growth in The World Economy”, **UNCTAD/OSG/DP/113, No:113**, pp. 1-32.

BALDWIN Richard E. ve MARTIN, Philippe; (1999), “Two Waves of Globalisation: Superficial Similarities, Fundamental Differences”, National Bureau of Economic Research 1050 Massachusetts Avenue Cambridge, Ma 02138, **Working Paper 6904**, pp. 1-33.

BALKANLI, Osman A; “Küresel Ekonominin Belirleyici Faktörleri Üzerine”, **Uluda Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt XXI, Sayı 1, 2002, ss. 13-26.

BARNETT Richard J. ve CAVANAGH, John; (1995), **Küresel Dü ler, İmparator irketler ve Yeni Dünya Düzeni**, Çev. Gülden en, İstanbul, Sabah Kitapları, 6-7s.

BORDO, Michael D ve CAVALLO, Alberto F; (2010), Christopher M. ME SSNER, “Sudden Stops: Determinants and Output Effects in The First Era of Globalization, 1880-1913”, **Journal of Development Economics**, Vol. 91, Issue 2, pp. 227-241.

BOZKURT, Veysel; (2000), “Küreselle me Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar”, **Küreselle menin İnsani Yüzü**, Ed. Veysel Bozkurt, 1. Baskı, Alfa Yayınları, ss. 17-31.

BURGOON, Brian; (2010), "Betwixt and Between? The European Union's Redistributive Management of Globalization", **Journal Of European Public Policy**, Vol. 17, Issue 3, pp. 433-448.

CARBAUGH, Robert J; (2005), **International Economics**, 10th. Edition, United States of Amerika, Thomson South-Western, 2-3p.

CORDELL, Victor, V. ve BRELAND, Erin A; (2000), "Conflicting Competition Policies in a Globalized Business Environment: Prospects for International Cooperation and Convergence", **Globalization and Its Managerial Implications**, Ed. Rao, C.P., Greenwood Publishing Group, pp. 3-28.

ÇEKEN, Hüseyin, ÖKTEN, evket, ATE O-LU, Levent; (2008), "E itsizli i De erlendiren Bir Süreç Olarak Küreselle me ve Yoksulluk", **Cumhuriyet Üniversitesi ktisadi ve dari Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, ss. 79-95.

DA DELEN, Ihan; (2004), "Liberalizasyon", **Uluslararası nsan Bilimleri Dergisi**, Ankara Üniversitesi, S.B.F, s. 6,

(Çevrimiçi) <http://www.insanbilimleri.com/ojs/222/index.php/uiib/article/viewFile/110/108>, Eri im Tarihi: 03 A ustos 2011.

D CKEN, Peter; (2007), **Global Shift Mapping the Changing Contours of the World Economy**, 5th Edition, London, SAGE Publications Ltd., 12p.

DPT; (2000), **Küreselle me Özel htisas Komisyonu Raporu**, Sekizinci Be Yıllık Kalkınma Planı, DPT:2544-Ö K:560, 3s.

ERO LU, Ömer ve ALBEN , Mesut; (2002) **Küreselle me, Ekonomik Kriz ve Türkiye**, Isparta, Bilim Kitapevi Yayınları, 32-33s.

ESG N, Ali; (2001), "Ulus-Devlet ve Küreselle meye li kin Bazı Tartı malar", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 25, No: 2, ss. 185-192.

F ORETOS, Orfeo; (2010), "Europe and The New Global Economic Order: Internal Diversity as Liability and Asset in Managing Globalization", **Journal of European Public Policy**, Vol. 17, Issue 3, pp. 383-399.

GIDDENS, Anthony; (2000), **Elimizden Kaçıp Giden Dünya**, Çev. Osman Akınhay, stanbul, Alfa Yayınları, 20-26s.

GIDDENS, Anthony; (1994), **The Consequences of Modernity**, UK, Polity Press, 64p.

GLYN, Andrew ve SUTCLIFFE, Bop; (1992), "Global But Leaderless? The New Capitalist Order", **Socialist Register**, Vol. 28, pp. 76-95.

GRANT, Wyn; (1998), "Globalization, Comparative Political Economy and the Economic Policies of the Blair Government", University of Warwick, Center for The Study of Globalisation and Regionalisation (CSGR) **Working Paper No: 08/98**, pp. 2-24.

HALLORAN, Edward J; (2003), **Careers in International Business**, Second Edition, McGraw-Hill Companies, 42p.

ILGAZ, Ceyda; (2000), **Küreselle me ve 1980 Sonrası Türk Basımına ve Toplumaya Yansımaları**, stanbul, Ü leti im Fakültesi Yayını, 4-29s.

INTRILIGATOR, Michael D; (2004), "Globalization of The World Economy: Potential Benefits and Costs and a Net Assessment", **Journal of Policy Modeling**, Vol. 26, Issue 4, pp. 485-498.

IVERSEN, Torben ve CUSACK, Thomas R; (2000), "The Cause of Welfare State Expansion: Deindustrialization or Globalization?", **World Politics**, Vol. 52, No. 3, pp. 313-349.

JACOBY, Wade ve MEUN ER, Sophie; (2010), "Europe And The Management Of Globalization", **Journal of European Public Policy**, Vol. 17, Issue 3, pp. 229-317.

KENNEDY, Paul; (1995), **Yirmi Birinci Yüzyıla Hazırlanırken**, Çev. Fikret Üçkan, Ankara, Türkiye Bankası Kültür Yayınları, 59s.

KRUGMAN, Paul (2001) **Bunalım Ekonomisinin Geri Dönü ü**, Çev. Ne enur Domaniç, stanbul, Literatür Yayınları, 19s.

KÖSE, Ömer; (2003), "Küreselle me Sürecinde Devletin Yapısal ve levsel Dönü ümü", **Sayı tay Dergisi**, Sayı: 49, ss. 3-46.

M TTERAND, François; (2000), "Küresel Dı Sınıflara Kar ı Kibirli Kayıtsızlık", **Yüzyılın Sonu**, Ed. Nathan Gardels, Çev. Belkıs Di budak, stanbul, 2. Baskı, Türkiye Bankası Kültür Yayınları, ss. 229-231.

ONUR, Sara; (2005), "Finansal Liberalizasyon ve GSMH Büyümesi Arasındaki li ki", **ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi** Cilt: 1 Sayı: 1, ss. 127-152.

ÖZPINAR, Ömer ve M EK, Ergün; (2003), "Küreselle menin Getirdi i Sorunlar ve Bu Sorunlara Çözüm Önerileri", **Uluda Üniversitesi ktisadi ve**

dari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXII, Sayı 2, ss. 1-11.

OTSUBO, Shigeru; (1996), “Globalization, A New Role for Developing Countries in an Integrating World”, **Policy Research Working Paper 1628**, The World Bank International Economics Department, International Economic Analysis and Prospects Division, pp. 1-55.

PH LL PS, Nicola; (1998), “Globalisation and the Paradox of State Power: Perspectives from Latin America”, University of Warwick, Center for the Study of Globalisation and Regionalisation (CSGR), **Working Paper No: 16/98**, pp. 2-28.

ROB NSON, William I; (2005), “Global Capitalism: The New Transnationalism and the Folly of Conventional Thinking”, **Science & Society**, Vol. 69, No. 3, pp. 316-328.

RODR K, Dani; (1997), **Küreselle me Sınırı A tı mı?**, Çev. zzet Akyol, Halil brahim nci, stanbul, Kızılelma Yayıncılık, 16s.

SACHS, Jeffrey D., WARNER, Adrew, ASLUND, Anders, F SCHER, Stanley; (1995), “Economic Reform and the Process of Global Integration”, **Brookings Papers on Economic Activity**, Ed. William C. Brainard and George L. Perry, 25th Anniversary Issue, Washington D.C, Brookings Institution, pp. 1-118.

SCHWARTZ, Peter; (1998), “Uzun Menzilli Küresel Patlama”, **NPQ Türkiye**, Cilt 1: Sayı: 2, 42s.

SELAMO LU, Ahmet; (2000), “Sosyal Sorunlarıyla Küreselle me”, **Küresellemenin nsani Yüzü**, Ed. Veysel Bozkurt, I. Baskı, stanbul, Alfa Yayınları, ss. 33-69.

TER-M NASS AN, Teresa; (2007), **Globalization, Financial Markets and Fiscal Policy**, IMF, Fiscal Affairs Department, 5p.

VANDENBROUCKE, Frank; (1998), **Globalisation, Inequality & Social Democracy**, London, Institute For Public Policy Research (IPPR), 7p.